

1988 онд Балагдан ын 22 хүн, ЧЭШНИЭР	Сүмэнхүү 3 хэдэр
---	---------------------

П. МАКСИМОВ,
«Зраннын» ферма
старшая.

ССКП оройуоннаабы комитетын уон иккис пленума

СССР райкомун бюротун чилиэнэ, райсовет исполкомун председателэ таб А. С. СУББОТИН дакылаатыттан

СССР Кино Комитетин от
ыйнары (1988 с.) Плену-
ар астыр промышленноы
рутаан сайынарына, бору-
туусуяны тизинге-таһына,

(БҮТҮҮТҮН 3-с стр. көр.).

ССКП оройуоннаабы комитетын уон иккис пленума

Таб. А. С. Субботин дакылаатын бүтүүтэ

(Иинин 2-с стр. көр.).

хараһыма ураты болдомто ууруллара наадатын туһунан этииннэ. Бу салаада оройуон хааһыта улахан. Чурапчытаагы эт-үүт комбината эти астааһыннаабытыннан үүтүн бородуусуулары онорууга соруулар тодорор. Ол тынан баран комбинат сыта суох үүт бородуукталары оноруу быһааны кыһан толорбот, иккис фактордары оноруу кээмэйэ бөрү. Уксуйа 1—1,5 бырыһыа. ыһар эрэ төгүһээр, оноруулар бородуусууна көрүнэ олус абылаах. Үүт бородуукта иккис сырастун 70 бырыһыантан ордуга аһылыкка туһаныллыбака хаалар. Субпродукталар иккис категорияларын дьон остоуолутар тийэр курдук бэлэниир кыах эмиз суох.

Комбинат материальной-технической базата олус мөлгөх, ирдэбилгэ ыраадынан эппиэттэбэт. Директор Е. Е. Борисов производственной базаны турсарыга балаача үлэни ыһта эрээри, ити биллэн турар, балаһыанньаттан тахсар кыаһы уөскөһүөт. Бу салааны хааһыттан таһаары оройуон бүтүүнүн кыһамнытын эрийэр саарбада суох.

Ас-үөл программатын быһаарыма райпотребсоюз сорууопкалыыр үлэтэ улахан көмөлөөх буолуохтаах. Билигин турутууна сорууопка үлэһиттэрэ бу соруу кыһан толорботтор. Быһыл нэһилиэнньэттэн 80 тонна эт, 14 тонна үүт, 1,5 тонна оворуот аһа, 47 тый. сымыт хомулуна. Итин сэрэ сорууопкада баара-суоҕа 800 кг отон туттарылына. Эргиз тэрэлтэтин структуратын ула-

рытын өссө да эрийилэр көлүүһү биэрэ илигин бэлэтиир наада. Райпотребсоюз салаата (П. Г. Кириллин) туох хан-нык иннинэ оройуонга оноруулар аһы-үөлү дэлэйдик атыгы таһаары суолларын салгыы көрдүүрэ эрийилэр.

Мантан салгы дакылаатчы дьонун, атын да объектары туруу, дьон олоһор усулуобуйатын тупсары сорууларыгар тохтоото.

Ас-үөл программатын быһаарыма суолтатын дьонго өйдөтүү, үлэһиттэр ортолорулар нитэр-ойдоттор үлэни салгыы күүһүрдүү—оройуон идеология, ческай үлэһиттэрин сүрүн сорууларыттан биридэстэрэ. Бу хайысхага үлэ балаача бара-рын бэлэтиэххэ сөп. Хампаан-ныан ыһтыллар үлэлэри идеологияческай хааччыымы былааннарын көмүскөһүн, коммунистары, депутаттары биридин аэноларын, фермаларынан сыйларыма—бу үчүгэй холобур. Итин сэрэ оройуон тас өттүгэр өттүр аэнолары идеологияческай хааччыыма сонун формалар олоххо киирэллэр.

Ол тынан баран оройуон идеологияческай активин итинтэр билигин да үгүс быһаарылла илик бопуруостар, тураллар. Оройуон социальная-экономи-ческай сайдыытын соруулары хас биридин үлэһиттэр ыһына-рылаахтык тирдир үгүс сир-дэргэ өссө да кыаллыбат. Онуо-ха Кыһыл мунууттары холо-бурдуохха сөп. Кыһыл мунуу-тар дьон болдомтоун тардар, үлэһиттэри итинтэрнэртэр курдук кыһан оноруулабыттар. Итиннэ саһаны, бастыгы бы-лииннэрин, дьону үчүгэй хо-

лобурга үөрэтин үксүтэр ыһа-лыбат. Специалистар манна ыһанар стэндэлэри дьону ба-дан-суоттаан үөрэттигэ кыһан туһамматтар. Маннх стэндэлэр өссө даһаны сыһаабы былаан-карынан, кыһыкхэ дөбүс өй-дөмөт сыйынараларынан то-лорулаллар. Үлэ коллективта-рытар кинилэр финансовый көр-дөрүлэрэ комитет тирдирэллэ-бэт. Ол түмүтэр үлэһиттэр, хо-лобур, ол тоһо ороскуотунаа аһабылыбытын, бородуусууа хааччыыбата наһаабыттан төһөнү сүүһтэрэллэрин о. д. а. анализтырар, ыһтарга үө-рэмматтар. Мнэстэра партийнай тэрлэтэр туһааннаах специа-листартан дьону ыһта үлэ бу көрүгүн тупсарыма ыһаа-нахтык ирдээр кэмэрэ кэллэ.

Саһаны, бастыгы тарбатыма наука, техника ситиһиллэ-рин үлэ дьонутар билиһинтэ-рингэ эмиз элбэх итэвэстэр бааларын санатар наада.

Ас-үөл программатын быһа-арыма соруулар социалистиче-скай куоталаһыма көдүүс-тэахтык тэрийини ыһта быстыһат сибэстэахтар. Би-лигин—үлэ коллективтарын, биридиннэн үлэһиттэр куота-лаһыларытар хаһаангытааһар даһаны ураты болдомто уурул-лар кэмэ. Бу өттүнэн партий-най салайымы күүһүрдэр со-рук турар. Куоталаһыма дьон бэйэтн инициативатытар оло-дурдун дьон-хаччы көдүүс-тэахтык тэрийин элбэти быһаары. Бу өттүнэн көрөр буолаахха, совхозтар парткомнарын үлэ-лэрин стилигэр итэвэс-быһаас элбэх. Парткомнар туох хан-нык иннинэ профсоюзтар оруу-ларын үрдэткэхтэрин наада.

Кистэл буолбатах, билигин со-рох совхозтарбытыгар проф-комнар председателлэрэ бэйэ-лэрин сүрүн эбөөһиннэстэрин то-лороллорун оннугар хаһаайыс-тыбаннай салайааччылар үлэ-лэринэн сыйдыааччылар. Ити ордук Субуруускай аатынан совхозна (партком секретара У. Н. Атласова, директор А. В. Ефремов) сыйыаннаах. Ман-нык даһаныма түмүгэр билигин сүрүн үлэһит—дьону ыһта үлэ—үксүтэр көтүтүүтэ хаалар. Онон туһааннаах салайааччы-лар бу критикаттан сөһтөөх түмүгү оҥустуохтаахтар.

Этиллибитин, курдук, куота-лаһыма ис хоһоонун, тэрэһинин, формаларын тупсарыма проф-союз үлэһиттэриттэн айымшы-лаах сыйыаны эрийэр. Выстах-тык ыһаахха, «Чурапчы» сов-хоз аренднай бэдэрэһкэ бири-дин отделениеларынан киирдэ, «Мындааһыма» совхозка кол-лективнай даһаны, аренднай да-һаны бэдэрэһтэһин көрүһүрэ бааллар. Маннх усулуобуйада, биллэн турар, куоталаһыма тэрийингэ саһа формалар, ыһ-малар наадалар. Оттон ити би-һиэхэ өссө да кыалла илик. Саһа көрдөбүллэринэн саһа-таран мнэстэра социалистиче-скай куоталаһыма тэрийин бопуруостарынан профсоюзнай комитеттары ыһта администра-циялар, сүрүн специалистар быһааччы дьарыктанмахтаах-тын умнумуохха.

Ас-үөл программатын бы-һаарыма Советтар орууларын туһунан эппэһэ хааларыта-быллыбат. Калинин сылларга оройуон Советын, сельскай Со-веттар исполкомнара аһы-үөлү элбэтигэ, тэрлэтэр уонна

биридиннэн дьон көмө хаһа-айытыбаларын сайыннарыма нэһкэ даһаллары ыһылар. Итин сэрэ ферма, хонуу үлэ-һиттэригэр, общественной сүө-һү кыстыгы тэрийингэ сүөһү аһылытын бэлэһиһиһигэ бы-һааччы кыталлар. Ити тү-мүгэр барыта 3382 тонна от сорууопкаланан сөһүннэабы былаан аһары толорулуна.

Ол эрээри Аһы-үөлү дэлэ-тин бопуруостарын быһаары-ма кыһан сүрүннэбэт сельсо-веттар эмиз бааллар. Холобур, Волугур сельсоветыгар (испол-ком председателэ Г. Г. Попов) бэл нэһилиэнньэни мнэстэра оноруулар аһынан-үөлүнэн хааччыыма былаанна кичэллээх-тик ырытыллыбака биһэргэ-тиллибитэ. Вылааны онорууга исполком совхоз дирекциятын профкомун ыһта сөһтөһөтө-рө—улахан көтүтүү. Манна аһы-үөлү дэлэтин кэскиллээх-тик быһаарыллыбат. Ол да-һин бу 1120 киһи олоһор нэ-һилиһгэр мал кэтэх хаһаайыс-тыбатыгар баара-суоҕа. 124 ыһах, 102 сыйгы уонна 29 си-биннэһэ итиллэр. Билигин Со-веттар үлэһиттэр мнэстэра оно-руулар аһынан-үөлүнэн нэһи-лиһиһиһи хааччыымынан, аһы-лык көрүһүрэн бири кыһыкхэ тинсэр аэромата төһө улаа-та-рынан сыаналыыбыт. Сельсо-веттар исполкомнара, олохтоох Советтар депутаттара бу дьо-һуунаах дьаһалада ордук актив-найдык кыталлара, инициати-валаахтык үлэһиттэрэ булгуч-чулаах.

Итинтэн салгы дакылаа-чыт общественной сүөһү бы-һылы кыстыгы тэрийингэ тохтоото.

ПЛЕНУМ КЫТТЫЛААХТАРЫН ЭТИИЛЭРИТТЭН

Дакылаат сүһүнүнэн пленум-на 12 киһи тыл эттэ.

Тылы бастаһынан ССКП рай-комун чилиһэ, Эрилик Эри-тин аатынан совхоз директо-ра М. Н. Корякин ылла. Кини, салайар хаһаайыстыбатын аа-дырыһыгар дакылааһа оно-руулабыт критиканы сөһтөө-үнэн билиһэн турар, сир тупса-ран онорууга, үүнүүнү, үрдэ-тиһигэ дирекция ыһар сорох даһалларын билиһиннэрдэ. Манна сир ыһта үлэ үгүс кө-рүһүрэгэр пятилеткатаабы кирбиһлэр толоруллубат буол-лулар. Ол эрээри, араатар этэ-ринэн, быһыл хомуур түмүк-тэрэ куһағана суохтар. Ол кур-дук, гектар ахсыттан 14-түү центнер бурдук хомулуна. Сивлэһи сорууопкалаһыныта, хортуоплуйу, төрдүгэр астаах-тары үүннэрингэ эмиз сезон-наабы былааннар толорулуно-лар. Итин этэн турар, сир ыһта үлэһэ инники былаанна-рын билиһиннэрдэ.

Итинтэн салгы араатар про-изводства салайар кадрдары аттаран туруорууга партия райкомун эппиэттээх үлэһиттэ-рэ сороһор совхоз салаататын этинтин болдомтодо ыһбатта-рын критикалаата.

ССКП райкомун чилиһэ Су-буруускай аатынан совхоз ди-ректора А. В. Ефремов Ас-үөл программатын быһаарыма хас да-хозна олус наадалаах хас да-производственной объектары үлэһэ киллэрин тардылыбы-тын эттэ. Манна райсовет ис-полкома даһаны, ОАПХ даһа-ны сөһтөөх өйөбүлү, көмөнү онорботохторун хаһыс да сы-лын олус бытаанлык тутуулар сүөһүнү уотар площадканан хо-лобурдаата.

Аһа уугун Тааттада бырах-

тарымын салгы эрчимнээхтик туруорсан объекты тутууну са-һаһытар бары даһаллары ка-нэстэр наада буолбутун сана-та.

—Соловьев отделениета бы-һыл сүөһү аһылытын бэлэ-нэһиһигэ сезоннаабы кирби-лэрин нуоһарда. Итинн от бур-дун өлгөһүк үүнүүтүнэн эрэ быһаарар тутах буолуо этэ. Си-тиннэ дьон дьулуурдаах үлэ-тэ, кинилэри көдүлэһин бири быһаарар оруулу ыһыта саар-бада суох. Звенолары аренднай бэдэрэһкэ киллэрин, дьону тү-мүр, көдүлүүр күүһэ олус ула-хан эбит.—диэтэ ССКП райко-мун чилиһэ. «Мындааһыма» совхоз рабочайа И. И. Сергеев.

—Ити курдук, совхоз салайаач-чылары специалистара бэдэрэ-ти сүөһү итинтэргэр олохтоо-һуну болдомтодо ыһаллара наа-да. Карл Маркс аатынан совхоз-ка аренднай бэдэрэст олохто-но. Оттон салаата структу-ратыгар уларыһылар өссө эр-дэ киирбиттэрэ. Ол эрээри ман-тан ирдэнэр көдүүс ыһыла-илик. Үгүс специалистар саһа-лымы үлэһэһин ыһмаларын үчүгэйдик баһылы итинтэрэ дьаһалы уустугурдар. Манна ОАПХ экономическай сулуус-тата (Н. Г. Михайлов) мнэстэ-рэ сыйдыан квалификациянаннай көмөнү күүһүрдэр хаһаан да-наада. Итинн бу совхоз парт-биоротун секретара М. В. Дьа-ковская туруоруута.

ССКП райкомун чилиһэ, райпотребсоюз бырабылыанньа-тын председателэ П. Г. Кири-лин дакылааһа Ас-үөл про-грамматын быһаарыма 2000 сылга дьэри сорууларын толо-рууга ыһылыбыт үлэ ситэ-

хото ыһтыллыбатаһын крити-калаата. Салгы кини килиһи астааһын, үүт бородуукталарын атыһааһын быһаарылла илик бопуруостарыгар тохтоо-то. Райпотребсоюз бырабылыан-ньата мнэстэра оноруулар сору-уопкаланар аһылык көрүһү-рин атыһа таһаарымын көгэ-тэн иһнэхтээх. Онуоха туһаа-һын, ыһааһын курдук үлэһэ-тэ болдомто уурулуохтаах.

—ОАПХ структуратын улары-тар кэм кэллэ. Онуоха үөһэттэн ыһытын күүһүккэ, оройуон кыһан учуоттаан уонна дойду кини уобаластарыгар тарданан эрэр опыты үөрэтэн чопчу ула-рытылары киллэриэххэ. Туһа-снаах уобаласка производства, бородуусууаны астааһынга кооперативтары тэрийбиттэрэ олус интэриһинэй. Холобур, биһиэхэ хааччылар тэрлэтэр билигин да элбэхтэр. Итиһи тэрийин уопсай дьаһала ула-хан туһаны биһрбэтэ. Онон са-лаата структуратын төрдүтүн уларыты хаһаан да наада,—диэтэ бэйэтик этиитигэр ССКП райкомун чилиһэ, ОАПХ кадр-га отделын инспектора Ф. А. Тимофеев.

«Чурапчы» совхоз Арыы-лаахтааһы отделениетын ула-равляющайа Н. П. Чичигинаров хаһаайыстыбада аренднай бэ-дэрэсти олохтоһуунунаа сибэс-тээн үлэни тэрийингэ сонун уларыһылар киирэн эрэллэ-рин туһунан кэлэстэ. Совхозу кытта дуоһабардаһан үлэһиир коллективтар Арыылаахха эмиз тэрийиниллэр. Ол эрээри өссө да кыһан быһаарыллыбака ту-рар кэмэ бопуруостар отде-ление сайдыытын харгыстыл-лар. Арыылаах суола-һиһэ олус мөлгөх. Ону таһынан бу кырымы учаастагы электроэнер-

гиянан хааччыымын тупсарар туһунан үгүс кэлэстэн барар да, уларыһыма таһа илик. Хо-лобур, быһыл от ыһыгар 9 күн, атырдаах ыһыгар 17 күн отде-лениера электроэнергияны бири-дин баста сырытта. Ити бары-та фермалар бородуусууала-рыгар, атын да үлэһэ-хамнас-ка улахан охсуулаах. Онон на-һиллэн социальная-экономиче-скай сайдыытын, Ас-үөл про-грамматын соруулары сити-һинлээхтик толоруу итиник итэвэстэри туоратыма кэсик-лээх быһаарылары ыһаахха эрэ кыаллыан сөп дьэн араа-тар бэйэтн этиитин түмүтэ-тэ.

ССКП райкомун чилиһэ, эт-үүт комбинатын директора Е. Е. Борисов комбинат мате-риальной-технической базатын бөһөргөтүү бастаһы учарат-таах соруунаа буолуохтаах дьэн эттэ. Ол эрээри комбинат билигин кыһан даһаны үүт аһылыгы нэһилиэнньэһэ таһа-рымын балаача көгөһүн сөп. Манна райпотребсоюз правде-ниетин кытта сөһтөһөт, уопсай сыалы-соруу туруоруунаа үлэ-лиир наада. Быстахтык ыһаа-ха, райпотребсоюз өттүттэн маһаһыларга тыһытар ус-тановкалары үлэһитин элбэти быһаарыан сөп.

Былчат үлэтин табан тэрийин, кини үлэһиир, олоһор усулу-обуйатыгар болдомтолоох сы-һыан үүтү-аһы дэлэһигэ ула-хан оруулаах. Эдэр сүөһүт-тэр кыһаллаларын аһар, сир-дээх туруорууларынан учуот-туур салайааччылар производ-ственной көрдөрүүлэри үрдэ-тин оҥулуун ууруллар. ИЫСЛКС райкомун бастаһы секретара И. М. Андронов ити-ни Төлөй отделениетын управ-

ляющайа А. Т. Ноговицын са-лайар үлэтин стилиһин холо-бурдаата.

ССКП райкомун биоротун чи-лиһэ, ОАПХ советын предсе-дателэ Н. Н. Акимов сир бы-һытын үрдэтин, сүөһү аһы-лытын турунтаах базатын та-рийин проблемаларыгар тох-тоото. Нуотарада сүөһү аһы-лытын бэлэһиһи участа-гы тэрийингэ ураты болдом-то ууруллара наада дьэн эт-тэ. Итинтэн салгы кини сүө-һү кыстыгы тэрэһиннэртэр баар итэвэстэргэ тохтоото.

Чурапчы сельсоветын испол-комун председателэ А. А. За-харов бэйэтик этиитигэр оро-йуон кинин сүөһүлээх ыһын өттүр сиринэн туруктаахтык хааччыымы бириэмэ көрдөбүлэ буолбутун санаатта. Ити быһа-арыһынааһына нэһилиһиһэ ор-дорунар үүтүн, этии туттарыи нээмэйэ өссө улаатыа диэтэ кини.

Тэрлэтэр нэмө хаһаайыс-тыбаларын сүһүбэр туруоруу-ну райсовет исполкома аһса-бат контуруолга тутара наада. Билигин итинн чопчу ким дьарыктанара чуолкай буолуох-таах. Совхоз уонна нэмө ха-һаайыстыбалаах тэрлэтэ итин ардыгар бу бопуруосна өйдө-һөт быһыы-майгы баарын туһу-наа ССКП райкомун чилиһэ, 13 №-дээх СПТУ директора М. М. Максимов эттэ. Ону кини СПТУ сылгы нитэр хаһаайыс-тыбатын кыһалатынан холо-бурдаата.

Пленумка ССКП райкомун иккис секретара Е. А. Бори-сов Ас-үөл программатын бы-һаарыма сорууларыгар тохтоон тыл эттэ.

Пленум дьүүлэһиһиһи бопуруосна туһааннаах уура-бы ыһына.

П. ПОПОВ.

